

Βασικό λεξιλόγιο

- σκουπίζω, σκουπιδότοπος, σκουπίδι, απορρίμματα, απορριμματοφόρο, χώρος, υιοθετώ, απέναντι, σχολείο
- χαρτί, χάρτινος, ανακύκλωση, ανακυκλώνω, αλουμίνιο, κάδος, υλικό, ημέρα
- τέτοιος, χρώμα, βρόμικος, χρωματίζω, χρωματιστός, ποτίζω, περιβάλλον, περιβαλλοντικός, γήινος, ρύπανση, προστατεύω, προστασία

Γραμματικά – Συντακτικά φαινόμενα

α) Ουδέτερα ουσιαστικά σε -ο και -ι

- Τα ουδέτερα ουσιαστικά σε **-(ι)** γράφονται με **γιώτα**. Εξαιρούνται και γράφονται με **ύψιλον** τα ουσιαστικά: **βράδυ, δάκρυ, στάχυ, άστρ, δόρυ, οξύ**.
- Όλα τα ουδέτερα ουσιαστικά που τελειώνουν σε **-(ο)** γράφονται με **όμικρον**. Κλίνονται ως εξής:

Ενικός αριθμός					Πληθυντικός αριθμός			
Ονομαστική	το	φυτό	δέντρο	κείμενο	τα	φυτά	δέντρα	κείμενα
Γενική	του	φυτού	δέντρου	κειμένου	των	φυτών	δέντρων	κειμένων
Αιτιατική	το	φυτό	δέντρο	κείμενο	τα	φυτά	δέντρα	κείμενα
Κλητική	-	φυτό	δέντρο	κείμενο	-	φυτά	δέντρα	κείμενα

β) Ορθογραφία των ρημάτων σε **-(ι)ζω** και **-ώνω**

- Τα ρήματα που τελειώνουν σε **-(ι)ζω** γράφονται με **γιώτα**. Π.χ. **νομίζω, ζωγραφίζω, στολίζω**. Εξαιρούνται τα ρήματα: **αθροίζω, αναβλύζω, γογγύζω, δακρύζω, δανείζω, κατακλύζω, κελαρύζω, πήζω, πρήζω, συγχύζω, σφύζω**.

Τα ρήματα σε **-(ι)ζω** διατηρούν την ορθογραφία του ενεστώτα και στους άλλους ρηματικούς τύπους:

Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος	Συνοπτικός Μέλλοντας	Παρακείμενος	Παθ. Μετοχή
στολίζω	στόλιζα	στόλισα	θα στολίσω	έχω στολίσει	στολισμένος
αθροίζω	άθροιζα	άθροισα	θα αθροίσω	έχω αθροίσει	αθροισμένος

- Τα ρήματα που τελειώνουν σε **-ώνω** γράφονται με δύο **ωμέγα**. Π.χ. **ενώνω, παγώνω**. Διατηρούν την ορθογραφία του ενεστώτα και οι λέξεις που παράγονται απ' αυτά τα ρήματα: Π.χ. **ενώνω – ένωση, παγώνω – παγωνιά**

γ) Το τελικό (ν)

Οι λέξεις **στην, την** (άρθρο), **την** (αντωνυμία), **αυτήν, μην** και **δεν** διατηρούν το τελικό ν όταν η λέξη που ακολουθεί αρχίζει από...

- **φωνήεν** Π.χ. *Είδα **την** Ελένη.* – ***Μην** ανησυχείτε, θα επιστρέψουμε νωρίς.*
- **κ, π, τ, ψ, ξ, γκ, μπ, ντ, τσ, τζ** Π.χ. *Έφτασε **στην** κορυφή.* – ***Την** ψάχνω ώρες.*

Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις το τελικό ν χάνεται: Π.χ. *Τηλεφώνησα **στη** Σοφία.* – *Πήραμε άδεια από **τη** δασκάλα μας.*

δ) Μονοσύλλαβες λέξεις που παίρνουν τόνο

Οι λέξεις:

- **πού** και **πώς** σε ευθείες ή πλάγιες ερωτήσεις και ο διαζευκτικός σύνδεσμος **ή** παίρνουν πάντοτε τόνο. Π.χ. ***Πού** είναι η τσάντα μου;* – *Με ρώτησε **πώς** έφτασα ως εδώ.*
- Τόνο παίρνουν επίσης στις φράσεις **πού και πού** ή **πώς και πώς**. Π.χ. ***Πού και πού** έρχεται στο νησί για να δει τους δικούς του.*
- Ο διαζευκτικός σύνδεσμος **ή**. Π.χ. *Θα φας μήλο **ή** αχλάδι;*

ε) Σύνθετες λέξεις

Σύνθετες ονομάζονται οι λέξεις που προκύπτουν από την ένωση δύο ή περισσότερων απλών λέξεων.

Π.χ. *ανά + λαμβάνω: αναλαμβάνω, σταυρός + λέξη: σταυρόλεξο*

